

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Гуменюк Юрій Володимирович

Аспірант

(Вінницький національний аграрний університет)

У контексті глобалізації соціально-економічних процесів загострилася необхідність перегляду вимог держави і суспільства до професійної освіти. Сьогодні очевидно, що тільки якісно підготовлений фахівець зможе витримати жорстку конкуренцію в сучасній світі ринкової економіки. Тому реально обґрунтованим є домінування нової освітньої парадигми, в главу якої покладений принцип безперервності освіти, створення умов і можливостей для самоосвіти і саморозвитку людини упродовж усього життя. Ця парадигма в цілому міняє місце і роль освіти в житті людини [1].

У сучасних умовах система ступінчастої професійної освіти є важливим напрямом оптимізації підготовки фахівців, максимального задоволення освітніх потреб особи і суспільства, диференціації професійної підготовки. Ключовою особливістю безперервної освіти є можливість дотримуватися спадкоємності, спиратися на традиції в досягненні освітніх цілей. В той же час дослідники відмічають ряд суб'єктивних і об'єктивних чинників, що знижують ефективність освіти. Серед цих чинників найважливішими, на наш погляд, являються слабка компетентна спрямованість освіти і невідповідність змісту освіти принципам орієнтації на майбутню професію і потреби ринку праці [2, с. 157].

Важливим сегментом сучасного професійного освітнього простору є ВНЗ, що здійснюють усеосяжну підготовку викладачів спеціальних дисциплін для установ середньої і вищої професійної освіти, що у всьому світі традиційно називаються "інженер-педагог". Інженерно-педагогічна освіта - це окрема освітня галузь, зміст якої багато в чому визначається конкретними завданнями галузей економіки і обумовлюється взаємозв'язком соціально-економічних, науково-технічних, особистісно-діяльнісних, психолого-педагогічних чинників. Інженера-педагога характеризує широкий педагогічний профіль: він здатний виконувати як функції майстра виробничого навчання, так і викладача спецтехнологій і загальнотехнічних дисциплін.

У реальному педагогічному процесі найбільш складним завданням є організація процесу безпосереднього застосування теоретичних знань в практичній діяльності студентів.

На початковому етапі навчання одного з головних завдань практичної підготовки являється оволодіння студентами робочою професією з числа масових спеціальностей галузі, що відповідає напряму підготовки. Системотворним чинником підготовки майбутнього майстра виробничого навчання є принцип базової дисципліни, у зв'язку з чим, зростає роль виробничого навчання у формуванні професійно-педагогічної діяльності, де уся система теоретичних знань (загальногуманітарних, загальнопрофесійних і спеціальних) застосовується в учбово-виробничому процесі і практичній діяльності [4, с. 23].

На наш погляд у змісті дисципліни має бути представлено три блоки питань із педагогічної галузі.

До першого блоку мають увійти питання, які сприятимуть формуванню загальної культури, гуманістичного світогляду та соціальної компетентності інженера, розумінню необхідності отримання педагогічної підготовки як складової частини гуманітарної підготовки фахівців. Це такі питання, як наприклад, загальнокультурне значення педагогіки, місце педагогіки в системі наук про людину, система педагогічних наук, роль і місце педагогічних знань у загальній системі знань інженера, філософія освіти, сучасні стан і тенденції розвитку світового освітнього простору, освітня система України, зміст педагогічної діяльності тощо.

До другого блоку питань необхідно включити питання, присвячені педагогічним знанням, які безпосередньо має використовувати інженер у своїй практичній діяльності. Причому інформація, на наш погляд, повинна надаватися переважно практичного характеру (алгоритми вирішення педагогічних завдань, аналіз типових навчально-виховних ситуацій, методики педагогічної діагностики, сценарії проведення виховних заходів тощо).

Третій блок знань має бути присвячений питанням саморозвитку людини як фахівця і як особистості. Статистичні дослідження показують, що сьогодні науково-технічний прогрес розвивається настільки швидко, що знання студента технічного ВНЗ застарівають уже в процесі його навчання, тому професійна підготовка інженера повинна не просто забезпечити певний рівень знань, умінь і навичок, але і сформуванню готовності до постійного, безперервного навчання, культуру розумової праці.

Враховуючи неможливість надання достатньо повного обсягу знань за ту незначну кількість годин, яка відводиться на педагогічні дисципліни, необхідно проводити лекційні заняття у вигляді своєрідних консультацій. На таких заняттях, насамперед, треба надавати інформацію про коло педагогічних знань, які потребують засвоєння, надавати орієнтири (перелік літератури, сайтів в Інтернеті тощо), де можна отримати потрібну інформацію з педагогічних питань як на етапі навчання у ВНЗ, так і в майбутній професійній діяльності, сформуванню вміння самостійно орієнтуватися в тому, які педагогічні знання необхідні для певних професійних і життєвих ситуацій, знаходити і відбирати потрібну інформацію [3].

Практичні заняття, до яких студенти мають готуватися, самостійно знайшовши та засвоївши певну інформацію, доцільно проводити у формі дискусій, рольових ігор, різних тренінгів, обговорення рефератів, спільного вирішення ситуаційних педагогічних завдань тощо.

Все це надасть навчальному процесу пізнавально – діяльнісний характер, сприятиме формуванню навичок самоосвіти і творчої колективної роботи, що стане в нагоді в майбутній інженерній діяльності.

Таким чином, аналіз стану гуманітарної і, зокрема, педагогічної підготовки студентів інженерних спеціальностей дає нам усі підстави стверджувати, що сьогодні назріла необхідність створення програми гуманітарної освіти для технічного ВНЗ, основаної не на абстрактному уявленні про деякий

«обов'язковий мінімум знань», а націленої на формування розуміння ролі цих знань для майбутньої професійної діяльності та навичок практичного застосування гуманітарних і соціальних знань в певних професійних та життєвих ситуаціях, що сприятиме посиленню мотиваційного фактору вивчення гуманітарних дисциплін.

Що стосується педагогічної підготовки, як складової загальної гуманітарної підготовки інженерів, то вона, на наш погляд, набувши професійної цілеспрямованості та за умови застосування ефективних методів і форм проведення занять, має всі об'єктивні можливості стати одним із найважливіших чинників формування особистості та професійної компетентності сучасного інженера.

У ході подальших досліджень планується розробити методичні основи формування змісту педагогічної освіти студентів інженерних спеціальностей із урахуванням специфіки інженерного профілю.

Список використаних джерел

1. Бобіна О. Теорія та практика гуманітаризації вищої технічної освіти: новий етап і нові проблеми // Вища освіта України. – 2006. - №2. – С. 45-47.
2. Освіта в координатах глобалізаційного розвитку: теорії та інтерпретації / під заг.ред. Е.А. Подільської. - Харків: Вид-во НУА, 2014. - 356 с
3. Тугай Н. Формування загальної культури інженерних кадрів як соціальна проблема // Вища освіта України. – 2007. - №3. – С. 44-47.
4. Смирнова Ж.В. Подготовка мастера профессионального обучения в структуре инженерно-педагогического вуза: – Н. Новгород: ВГИПУ, 2010. –99 с.